

Gencin Madde Kullanım Davranışı Nasıl Anlaşılabilir?

- Gençle ve sosyal çevresiyle doğru bir iletişim kurun.
- Madde kullanımı konusunda gencin yanlış yola girmesini engellemeyi temel amaç edinin.
- Fiziksel değişimleri öğrenip gözlemleyin.
- Ortaya çıkabilecek kişisel görünüm, davranış-tutum, okula devamsızlık gibi belirti, işaret ve değişimleri önemseyin.

“Öğretmen,tıpkı bir cümlenin öznesi gibi eğitimin en temel öğesidir ve eğitim; öğretmenle başlar;tıpkı cümlenin özne ile başlaması gibi.”

Öğretmen Olmak, Doğan Cüceloğlu

700. YIL ORTAOKULU
ÖĞRETMEN EL BROŞÜRÜ

KONU: Madde Bağımlılığı

Psikolojik Danışmanlık
ve
Rehberlik Servisi

Madde Bağımlılığı

Madde Bağımlılığı Nedir?

Madde bağımlılığı, vücudun bir ya da birden çok işlevini olumsuz yönde etkileyen maddelerin kullanılması, bundan dolayı zarar görüldüğü hâlde bu maddelerin kullanımının bırakılmaması şeklinde tanımlanır.

Bağımlılık Yapıcı Maddeler Nelerdir?

- Çeşitli uyuşturucular
- Uyarıcı ve hayal gördüren maddeler
- Sigara
- Alkollü içecekler
- Reçete ile alınması gerektiği hâlde doktor kontrolü dışında kullanılan ilaçlar
- Bazı yapıştırıcılar, tiner ve çakmak gazı gibi uçucu maddeler

Bir Kişi Ne Zaman Bağımlı Sayılır?

Aşağıdaki durumlardan sadece üçü 12 aylık bir süreç içerisinde görülen kişi bağımlıdır:

1. Kullanılan madde miktarının, aynı etkiyi sağlamak amacıyla giderek artırılması
2. Madde kesildiğinde ya da azaltıldığında fiziksel ve ruhsal yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkması
3. Madde kullanımını denetlemek ya da bırakmak için gösterilen çabanın sürekli boşa çıkması
4. Maddeyi sağlamak, kullanmak ya da bırakmak için çok fazla zaman harcanması
5. Sosyal, mesleki ve kişisel etkinliklerin madde kullanımı nedeni ile azaltılması ya da tamamen bırakılması
6. Fiziksel ya da ruhsal sorunlara yol açmasına rağmen madde kullanımına devam edilmesi

Gençler Bağımlılık Yapıcı Maddeleri Neden Deniyorlar?

1. Merak
2. Kendi sınırlarını aşma çabası ve farklı olma dürtüsü
3. Arkadaşlarına uyma ve gruptan kopmak istememe
4. Sorunlarını çözebilmek veya unutmak

Madde Bağımlılığının Vücuda Etkileri

Ergen beyni hâlâ gelişmektedir ve her alanı henüz işlevsel değildir. Bu sebeple bağımlılık yapıcı maddelerin gelişmekte olan beyne verdiği zararlar kısa süreli değil, kalıcı olabilir.

- Madde kullanıldıktan sonra kullanıcı daha rahat konuşup çalgınca ve ölçüsüzce davranabilir. Madde kullanmaya devam ettikçe konsantrasyon becerileri azalır ve zamanla durur, kişinin doğru kararlar alması, duygularını ve dürtülerini kontrol etmesi zorlaşır.
- Kullanıcı ayakta durmakta ya da yürümekte zorlanır, sık sık düşer. Bu nedenle madde kullanan kişilerde yaralanmalar sık görülür.
- Kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe bilgi aktarımı karışır. Dolayısıyla madde kullanımı sonrası geçici süre hafıza kaybı yaşanır. Bu durum, ertesi gün kişinin ne yaptığını ya da ne söylediğini hatırlamamasına neden olur.

Madde Kullanımına Başlamada Yaygın Gözlenen 5 Risk Faktörü

1. Bireysel Faktörler
2. Akran Faktörü
3. Aile Faktörü
4. Okul Faktörü
5. Çevresel Faktörler

1- Bireysel Faktörler

- Ergenlik algısı ve adaptasyon süreci
- Madde kullanımına yönelik algı
- Yaşam becerileriyle ilgili sorunlar

2- Akran Faktörü

- Başlama, temin etme, devam ettirme
- Arkadaş grubunda madde kullanımına olumlu bakış

3- Aile Faktörü

- Çeşitli travmaların varlığı
- Ailede madde kullanımının varlığı
- Çocuğa yönelik ihmal ve istismar

4- Okul Faktörü

- Okul bağı ve okula bakış açısı zayıf, olumsuz sınıf içi davranışlar
- Okuldan kaçma davranışının artması

5-Çevresel Faktörler

- Ulaşılabilirliğin kolay olduğunun algılanması
- Yoksulluk ve işsizlik

